LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ
KOMMUNIKATIONSMINISTERIET

HE 74/2025 EU:n gigabittiasetusta täydentäväksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi erittäin suuren kapasiteetin verkkojen käyttöönoton helpottamisesta, sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 249 ja 303 §:n muuttamisesta ja sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Sofia Lindbäck
verkkojen hallinta- ja avaruusyksikkö, verkko- ja palveluosasto, LVM

Tausta

- Gigabittiasetus (*GIA*) on yhteisrakentamisdirektiivin (*Broadband Cost Reduction Directive, BCRD*) päivitys
  - Direktiivi täytäntöönpantu kansallisesti ns. yhteisrakentamislailla (276/2016)
- GIA:n taustalla EU:n digitaalinen vuosikymmen -tavoitteet: v. 2030 mennessä gigabitin verkkoyhteys kaikille
- Hallituksen esitys on annettu eduskunnalle VN yleisistunnossa 21.8.2025
- Asetuksen soveltaminen alkaa pääosin marraskuussa 2025
  - Osa säännöksistä tulee sovellettavaksi vasta toukokuussa 2026 (keskitetyn tietopisteen kehittäminen ja tietojen lisääminen keskitettyyn tietopisteeseen sekä lupamenettelyjen sähköistäminen)
- Laissa säädettäisiin vain kohdista, jotka gigabittiasetuksen mukaan joko edellyttävät kansallista täytäntöönpanoa tai mahdollistavat kansalliset ratkaisut
- Laissa säädettäisiin muun muassa käyttöoikeudesta fyysiseen infrastruktuuriin, rakennusteknisten töiden koordinoinnista, lupien ja asennusoikeuksien myöntämismenettelystä ja kiinteistön fyysisestä infrastruktuurista.

Suomessa keskitetty tietopiste muodostuu useammasta palvelusta

GIA:n tarkoittama keskitetty tietopiste

Verkkotietopiste.fi

Näkyvyys rakentamissuunnitelmiin ja alueellista tietoa verkon ja passiivi-infran omistajista

Keskitetty lupapalvelu (voi mahdollisesti olla useampia)

Kaikki tieto lupaehdoista ja –menettelyistä liittyen viestintäverkkojen rakentamiseen ja sijoittamisoikeuksiin.

Myös keinot toimittaa hakemuksia sähköisesti ja seurata käsittelyä.

Sijaintitietopalvelu

Tarkka sijaintitieto aktiivisen ja passiivisen verkon infrastruktuurista.

Keskitettyjen tietopisteiden tiedot

Esitetty verkkorakentamisen etenemisvaiheidenmukaisessa järjestyksessä

Rakentamisvaihe	Tiedon toimittaja	Tiedon hakija	Luovutettava tieto	Järjestelmä
Verkko investoinnin suunnittelu	Verkkotoimija	Verkon rakentamista suunnitteleva	Alueen rakentamissuunnitelmat	Verkkotietopiste.fi
Verkko investoinnin suunnittelu	Verkkotoimija	Verkon rakentamista suunnitteleva	Saatavuuskysely alueen passiivi-infrasta tai verkoista	Verkkotietopiste.fi
Verkon rakentamisen suunnittelu ja suunnitelmakartan laatiminen	Verkkotoimija	Verkon suunnittelija	Johtotieto alueen infrasta	Sijaintitietopalvelu
Verkon rakentamis- ja sijoittamislupien hakeminen (hakemus)	Verkkotoimija	Lupaviranomainen	Lupahakemus	Keskitetty lupapalvelu
Lupahakemuksen liitteeksi johtoselvitys	Verkkotoimija	Luvanhakija	Johtotieto alueen infrasta	Sijaintitietopalvelu
Varmistetaan, että rakentamissuunnitelma tuotu Verkkotietopisteeseen ennen luvan hakemista	Verkkotoimija	Lupaviranomainen	Tieto yksilöidyn rakentamissuunnitelman sijainnista	Verkkotietopiste.fi
Tieto luvan myöntämisestä	Lupaviranomainen	Luvan hakija	Tieto päätöksestä	Keskitetty lupapalvelu
Rakentamisen aloittamiseksi tieto maanalaisesta infrasta	Verkkotoimija	Urakoitsija/verkkotoimija	Johtotieto alueen infrasta	Sijaintitietopalvelu
Näyttö kaivuualueen maanalaisesta infrasta tarvittaessa	Verkkotoimija	Urakoitsija/kaivaja	Kaapelinäyttö mastossa	Sijaintitietopalvelu

Lupamenettelyn sähköistäminen ja keskitetty tietopiste

- Kansallisen liikkumavaran käytön osalta kyse on tasapainoilusta alan toimijoiden toiveiden ja lupaviranomaisten resurssien välillä.
- Asetuksessa edellytetty **lupamenettelyn sähköistäminen** vaatii sekä järjestelmäkehittämistä Traficomissa ja lupaviranomaisissa että toimintatapojen uudistamista. Sähköistämisen aikataulu ja resurssit ovat haaste.
- Laissa alle 3 500 asukkaan kunnille annettaisiin ylimääräinen 12 kuukauden siirtymäaika vähimmäistietojen asettamiselle saataville **keskitetyn tietopisteen** kautta.
- Lisäksi **keskitettyyn tietopisteeseen** annettavien ennakkoilmoitusten määräaikaa pidennettäisiin eikä **lupamenettelyä** sovellettaisi vaikutuksiltaan vähäisiin korjaus- ja huoltotöihin.
- Kaikkia asetuksen velvoitteita ei sovellettaisi kansallisen kriittisen infran osalta. Kriittisenä infrana voidaan pitää esimerkiksi huoltovarmuuden kannalta keskeisen terveydenhuollon tuottamisessa tarvittavia tärkeimpiä verkkoja ja niihin kuuluvaa fyysistä infraa.

Hiljainen hyväksyntä

- Asetuksessa säädetään ns. hiljaisesta hyväksynnästä (tacit approval), jolla tarkoitetaan sitä, että jos viranomainen ei ratkaise lupa-asiaa neljän kuukauden määräajan kuluessa, lupa katsotaan myönnetyksi
- Menettely ei ole kovin tavanomainen suomalaisessa oikeusjärjestelmässä
  - Esim. oikeus saada perusteltu päätös, viranomaisen selvittämisvelvollisuus
- Asetuksessa mahdollistetaan myös menettelystä poikkeaminen, jos jäsenvaltiossa on käytettävissä joko oikeus vaatia korvausta käsittelyn viivästymisestä aiheutuneesta vahingosta tai mahdollisuus valittaa asiasta tuomioistuimeen tai valvovalle viranomaiselle
  - Myöskään poikkeusten käyttö ei Suomessa olisi täysin ongelmatonta

→HE-luonnoksessa lähdetään siitä, että poikkeamismahdollisuutta ei käytetä eli hiljainen hyväksyntä tulisi suoraan asetuksen nojalla sovellettavaksi

→Koska hiljaisen hyväksynnän menettelyllä on merkitystä perustuslain 21 §:ssä tarkoitetun oikeusturvan kannalta, voisi hallituksen esityksestä olla tästä syystä tarpeellista saada perustuslakivaliokunnan lausunto.

Kiinteistön sisäverkon vaatimukset

- Sisäverkkojen vaatimustenmukaisuudesta säädetään gigabittiasetuksen 10 artiklan 4 kohdassa.
- Lakiehdotuksen mukaan artiklan 5 kohdan mukaisen standardien ja teknisten eritelmien noudattamisen valvonnan suorittaisi kunnan rakennusvalvontaviranomainen.
  - Kyseessä olisi dokumentaation valvonta, joka tehtäisiin rakentamislain (751/2023) mukaan luvanvaraisen kohteen muun valvonnan yhteydessä.
- Kiinteistön sisäverkkojen rakentamista koskevia velvoitteita ei sovellettaisi pientaloihin, vapaa-ajan asuntoihin eikä sellaisiin rakennuksiin, joihin kuitukaapeloinnin rakentaminen olisi selvästi kohtuutonta rakennuksen käyttötarkoitus ja aiheutuvat kustannukset huomioon ottaen

Sijaintitietopalvelu

- Nykyisellään sijaintitietopalvelusta säädetään verkkoinfrastruktuurin yhteisrakentamisesta ja -käytöstä annetussa laissa (276/2016, yhteisrakentamislaki), joka ollaan nyt kumoamassa.
- Voimassa olevassa yhteisrakentamislaissa sijaintitietopalvelusta säädetään hyvin yleisellä tasolla 5 §:n 1 momentin 4 kohdassa. Liikenne- ja viestintäviraston valtuus antaa määräyksiä tietojen toimittamisesta on yhteisrakentamislain 13 §:ssä.
- Liikenne- ja viestintäministeri antoi Traficomille toimeksiannon, jolla keskeytettiin viraston valmisteleman sijaintitietopalvelun käyttöönotto 11.10.2024. Kokonaisturvallisuustilanteen vuoksi virasto tarkasteli palvelun toiminnallisuuksia ja toteutusmallia sekä vaihtoehtoisia ratkaisuja yhdessä turvallisuusviranomaisten kanssa 10-12/2024.
- Gigabittiasetusta täydentävään kansalliseen lakiin ehdotetaan sisällytettävän siirtymäsäännös, jonka mukaan sijaintietopalvelua koskevat yhteisrakentamislain säännökset jäisivät voimaan muun lain kumoutuessa.
    - Tämä huomioitu HE-luonnoksessa
- Oma lakihanke sijaintiselvityspyyntöjen vastausjärjestelmää koskien.

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ
KOMMUNIKATIONSMINISTERIET

Kiitos!

Sofia Lindbäck, sofia.lindback@gov.fi